

ARBETA FÖREBYGGANDE MOT:

Våld i nära relationer bland unga

Våld i nära relationer definieras här som våld i pågående eller avslutade kärleksrelationer. Det kan röra sig om fysiskt våld som misshandel, om sexuellt våld eller om psykiskt våld i form av hot, kränkningar och trakasserier.

Vuxnas våld i nära relationer är välstuderat, speciellt mäns våld mot kvinnor, men när det gäller våld i nära relationer bland unga är forskningen sparsam, oavsett kön på gärningsperson och den brottsutsatta. Detta trots att unga tjejers brottsutsatthet till och med är större än vuxna kvinnors. Unga tjejer i åldern 16–24 år uppger oftare att de blivit utsatta för våld i nära relationer än kvinnor över 25 år. De killar som utsätts upplever ofta att det finns begränsad hjälp att söka för dem.

Digitalt våld utgör en stor del av våldet i nära relationer och internet kan användas som arena för att begränsa en nuvarande eller tidigare partners livsutrymme. Den vanligaste formen av digitalt våld som tjejer söker hjälp för är att en nuvarande eller tidigare pojkvän spridit eller hotat att sprida sexuella bilder.

Det är viktigt att utbilda unga om våld i nära relationer. Det finns indikationer på att sådant våld inte tas på lika stort allvar som våld i vuxnas relationer. Familj och vänner kan bortförklara eller underblåsa unga killars våld mot tjejer, och istället skuldbelägga den brottsutsatta. Unga tjejer kan också ha svårt att identifiera sig med den stereotypa bilden av en våldsutsatt kvinna, och därför dra sig för att söka hjälp.

Det är vanligt att brottsutsatta

- ofta inte vet om att det de utsatts för är brottsligt, och därför inte anmäler det till polisen
- har svårt att se sig själv som utsatta, och därför dröjer med att söka hjälp
- i första hand söker hjälp hos jämnåriga vänner.

Förebyggande åtgärder på lokal nivå

Inför valet av åtgärder mot våld i nära relationer bland unga är det värdefullt att ha gjort en kartläggning av problemen. En viktig del i det arbetet är att ta fram statistik¹, främst från kommunen och polisen. Till hjälp vid kartläggningen finns även diverse program och metodmaterial, framtagna av lokala organisationer, exempelvis *Mentors in Violence Prevention (MVP)*, *Machofabriken* och Borås kommuns arbete *En kommun fri från våld*.

Förebyggande exempel

Inom ramen för EU-projektet CAVA* har det digitala kunskapspelet *Green Acres High* utformats. Spelets syfte är att förändra ungdomars attityder och öka kunskapen om våld i nära relationer. Spelet är avsett att användas inom skolundervisningen, och har i Sverige utvärderats med ledning av Högskolan Väst. Spelet skapade engagemang och ungdomarna blev mer negativa till våld i nära relationer.

* Changing attitudes to dating violence in adolescents

Illustration: Susanne Engman

¹ Exempelvis anmälda brott, händelserapporter, statistik från socialtjänst och skola samt lokala trygghetsundersökningar.

Anmälningsskyldighet

Den som misstänker eller får kännedom om att ett barn far illa är skyldig att anmäla det, enligt socialtjänstlagen (14 kap. 1 §). Detta gäller alla som är verksamma inom en myndighet som berör barn och unga under 18 år, liksom inom hälso- och sjukvården, rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänst, polis, kriminal-

vård eller säkerhetspolis. Personer som är verksamma i yrkesmässigt bedrivna enskilda verksamheter, exempelvis friskolor, omfattas också av lagstiftningen. Organisationer som kill- och tjejjourer har inget anmälningsskyldighet, men bör däremot, precis som alla som misstänker att någon far illa, göra en anmälan.

Aktör	Ansvarsområde	Vilken information de besitter	Vad de kan göra	Kontakt
Polisen	Ta emot anmälningar, utreder och förebygger brott.	Information om våld i nära relationer. Kampanjen "Kom till oss".	Utreda och förebygga brott.	Kommunpolis
Kommunen	Ta fram lokal lägesbild och arbeta brottsförebyggande. Utbilda och stödja unga, se till att de inte far illa.	Kunskap om vilka aktörer som kan engageras lokalt. Information om utsatta och förövare.	Stödja lokala aktörer med kunskap om förebyggande arbete mot våld i nära relationer. Ställa frågor om brottsutsatthet. Anmäla om ett barn far illa.	Brottsförebyggare Rektorer, lärare, socialsekreterare och fältassistenter
Brottsförebyggande rådet (Brå)	Bedriva och sprida forskning, stötta lokala aktörer.	Den officiella kriminalstatistiken.	Sprida forskningsbaserad kunskap, stötta projekt.	www.bra.se
Brottsoffermyndigheten	Brottsofferfond, brottskadeersättning samt tillhandahålla kunskap.	Vittnesstöd, information om brottsoffer och information om brottsoffer och vittnesstöd.	Sprida kunskap om bemötande av brottsutsatta, anordna utbildningar och temadagar.	www.brottsoffermyndigheten.se
Hälso- och sjukvård, psykiatri, tandvård, UMO	Främja hälsa. Upptäcka våld.	Information om folkhälsa.	Ställa frågor om brottsutsatthet. Anmäla om ett barn far illa.	Läkare, sjuksköterskor, tandläkare, psykologer, fysioterapeuter och barnmorskor
Myndigheten för ungdoms- och civillsamhällesfrågor	Ta fram och förmedla kunskap. Ge stöd i dialogen mellan regeringen och civillsamhället.	Handboken <i>Inget att vänta på</i> för våldsförebyggande arbete.	Stötta kommuner i ungdomspolitiskt arbete. Följa upp regeringens mål.	www.mucl.se
Nationellt centrum för kvinnofrid	Öka kunskapen om mäns våld mot kvinnor och om våld i samkönade relationer.	Forskning om våld i nära relationer.	Tillhandahålla utbildningsmaterial och högskolekurser. Ansvara för kvinnofridslinjen.	www.nck.uu.se
Socialstyrelsen	Utvärdera vård och omsorg, ta fram föreskrifter.	Information om hur frågor om våld bör ställas.	Ge kompetensstöd och utbildning tillsammans med SKL.	www.socialstyrelsen.se www.skl.se
Tjej- och killjourer, RFSL, 1000möjligheter.se		Kunskap om vilken hjälp som finns att söka samt hbtq-frågor.	Stötta brottsutsatta och förövare i att söka hjälp, polisanmäla och bryta relationen.	www.roks.se www.killfragor.se www.rikskriscentrum.se www.rfsl.se www.1000mojligheter.se
Allmänhet, vänner, familj och föreningar		Information om attityder till våld, bild av utsattheten.	Ställa frågor om brottsutsatthet. Anmäla brott.	Idrottstränare, fritidsledare, vänner och föräldrar

© Brottsförebyggande rådet, januari 2018